

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Augustinus

28. avg. 430 — 28. avg. 1930.

28. avgusta 430. leta, toraj pred 1500 leti, je umiral v severno afriškem mestu Hippo Rigijs, ravno, ko ga je oblegel vandalski kralj Geiserih, slavní škof Aurelius Augustinus, star skoraj 76 let. Njegovo ime je poznano ne le izobražencem, ki poznajo njegovo modrost in njegova dela, ampak tudi preprosto ljudstvo ve, da je Avgustin eden najsvetlejših zvezd na obnebu katoliške Cerkve, ki ga častijo kot sv. Avgustina in največjega cerkvenega očeta zapadne Cerkve.

Izobraženec bo vedel, da je bila doba cerkvenih očetov v marsičem odločilna tudi za kulturo naše dobe, ker je na ostankih stare kulture ustvarila nov duhovni svet, iz katerega je črpal ves srednji vek in tudi nova doba prav do zadnjega časa. Avgustin je bil velikani na polju modroslova in bogoslovja, je duhoviti razlagalec sv. pisma in globok mislec človeške zgodovine. Istočasno je bil cerkveni govornik in praktičen dušni pastir velike škofije v zelo težkih razmerah. Toda niso vse te odličnosti vzrok, da ves kulturni svet proslavlja njegovo 1500letnico. Kajti, kar je Avgustin ustvaril kot filozof — zlasti v prvih letih po svojem spreobrnjenju, ko se je še boril za podlago in pota človeškega spoznavanja in udarjal pojme dobrega, resničnega in lepega, nosi marsikaj na sebi pečat časovnosti. Avgustin kot bogoslovec je nad vse visoko cenjen. Vekovita ostanje njegova razmišljanja o sv. Trojici, o mističnem telesu Kristusovem in o milosti. Vendar pa si Cerkev Avgustinovega nauka o milosti ni v vsem obsegu osvojila, kakor priča znameniti spor z Janzenisti v 16. stoletju. Gotovo je, da so Avgustina kot razlagalca svetega pisma, kakor tudi so duhovite njegove razlage, v marsičem nadkrili drugi očetje, n. p. sv. Hieronim. Avgustinova zgodovinska filozofija o »Božji državi« nam je danes pomembna bolj kot okvir k zgodovinskemu pojmovanju kot pa vsebina. — A nedosežen in edinstven je Avgustin kot bogoslovesni telj. Tu je tako elementaren in občečloveški, tako resničen in nedosežno globok, da je večno mlad, da je aktualen tudi za našo dobo.

V vseh svojih delih je ta Avgustin bogoslovesni telj. Vendar ni nikjer tako neposreden in globok, nikjer tako občečloveški kot v svojih »Izpovedih«, ki jih je napisal okrog l. 400. Tedaj je stal v najlepši moški dobi, nekako 12 let po svojem spreobrnjenju, ko je mogel že mirno presoditi viharje svoje mladosti. »Izpovedi« so najgloblja in najresničnejša analiza človeške duše, iz katere odseva vsa tragika življenjske borbe med dobrim in hudim, med čutnostjo in razumom, med strastjo in milostjo. Pred čitateljem se razgrinja trepetajoča borba mladega človeka, ki hrepeni po sreči in jo išče, išče povsod. Z neugnano afriškansko strastjo išče Avgustin sreče v smejoči nasladi in v skrivnostnih peklenskih silah, išče je v strastnih užitkih in v umskih spoznanjih, neumorno, neprestano išče zadovoljitve, a je ne najde. Avgustin je Faust IV. etoletja. Sploh se vsiljuje primera med Avgustinom in Goethejevim Faustom, ki po vseh viharjih končno zasluži umirjenje in cilj tam, kjer ga edino človek more najti — v Bogu. Tudi v Avgustinu se pomirijo valovi strasti, vrača se iz blodnih potov, milost božja zmaguje in zmaga. Avgustin, preizkušen in dozorel, ko je gledal v prepade grehote in v globine božje milosti, na višku svojega življenja, povzame v en prekrasen stavek vse dognanje človeškega srca: »Za sebe si nas ustvaril, Gospod, in naše srce je nemirno, dokler se ne spočije v Tebi.« Ob tem življenjskem spoznanju se Avgustin s celo dušo in vsem srcem posveti Bogu, za katerega ima poslej samo en izraz: Ti, Bog mojega življenja!

Po Avgustinovih spisih so našli tisoči inteligence njegovega časa zopet Boga. Nič manj nima Avgustin povedati tudi naši dobi. Kot bogoslovesni telj in stezosledec v najglobljih vprašanjih človeškega življenja more z enako neposrednostjo govoriti tudi modernemu bogoslovesni telj. Intelligenci Avgustinove dobe se je priskrilo besedičenje filozofov, bila je razocarana nad nešteti verskimi sektami, ki niso mogle dati poročila notranjega očiščenja. Šele v krščanstvu so našli — po Avgustinovem posredovanju, resnico, ki jih je zadovoljila, in poročilo notranjega očiščenja.

V razveseljevanju sodobnem katoliškem mladinskem pokretu, ki povdarja potrebo poglobljenega krščanstva in intenzivnega duhovnega življenja, more biti sv. Avgustin najprimernejši vodnik. Sveti Avgustin, ki si je tako rekoč s srčno krvjo ustvaril božjo podobo v sebi in jo snoval neprestano, v veseljih in žalostnih urah, v temnih nočeh in svetlih jutrih, ko je hodil moško pokonci in ko je trepetal pred neizmernostjo božjo, — sv. Avgustin priča, da je doživetje Boga v umrljivem življenju edinole sad neprestanega dela na samem sebi, sad odvede in zatajevanja. Le po tej poti dozorimo in postanemo dobri in kolikor je tu mogoče, tudi srečni. — Modernega bogoslovesni telj, ki ljubi neposrednost, mora zadiviti resničnost Avgustinova, ki hrepeni spoznati Boga tako, kakor je sam spoznan (Conf. 10), ki noč in dan zdihuje po božji Resnici (Conf. 7) in je ves skrušen, ker največje lepote, Boga, tako dolgo ni ljubil (Conf. 10).

Avgustinove »Izpovedi« so spis svetnika in

Letalske tekme male antante

Prva etapa Varšava—Praga—Belgrad — V Belgrad dospel prvi Jugoslovčan

Dve smrtni žrtvi

Varšava, 27. avg. AA. Davi ob 1 po polnoči so začela odhajati letala, ki sodelujejo na tekmi držav Male antante in Poljske. Prva sta krenila z letališča Rumuna Bordulescu in Jacobescu. Tri minute zatem sta se dvignila v zrak Jugoslovčan Rupčić in Mikec. Po treh minutah sta odšla češkoslovaška letalca kapetana Mareš in Beneš. Letala so letela v skupinah po 4. V vsaki skupini je bil po en rumunski, jugoslovanski, češkoslovaški in poljski letalec.

Praga, 27. avg. AA. Od letal, ki sodelujejo pri letalskih tekmah držav Male antante in Poljske in ki so ponoči krenila iz Varšave je dospel v Prago kot prvi jugoslovanski letalec Rupčić ob 5.40.46, drugi Pavlič, Jugoslovija ob 5.40.36, tretji Zvozič, Češko slovaška ob 5.52.58, četrti Novak, Jugoslovija ob 5.53.06, peti Langer, Češkoslovaška ob 6.01.36, šesti Apris, Rumunija ob 6.03.04, sedmi Sintič, Jugoslovija ob 6.05.29, osmi Bend, Rumunija ob 6.30.09, deveti Kleps, Češkoslovaška ob 6.11.15, deseti Gobel, Jugoslovija ob 6.30.57, enajsti Kala, Češkoslovaška ob 6.46.28. Proti Belgradu so odleteli prvi Rupčić, Jugoslovija ob 6.28, drugi Zvozič, Češkoslovaška ob 6.50. Vreme odlično.

Belgrad, 27. avg. AA. Letalci, ki sodelujejo pri tekmah držav Male antante in Poljske so dospeli iz Varšave na letališče v Belgradu danes dopoldne v sledečem redu:

1. kapetan Rupčić, Jugoslovija, ob 10.06.06.
2. narednik Zvozič, Češkoslovaška, 10.09.02.
3. kapetan Pavlič, Jugoslovija, 10.36.41.
4. kapetan Novak, Jugoslovija, 10.40.
5. kapetan Apris, Rumunija, 10.40.20.
6. poročnik Langer, Češkoslovaška, 10.41.05.
7. kapetan Sintič, Jugoslovija, 11.04.39.
8. kapetan Kleps, Češkoslovaška, 11.05.
9. major Gurdoloin, Rumunija, 11.09.02.
10. kapetan Hubler, Jugoslovija, 11.25.
11. major Kala, Češkoslovaška, 11.55.07.
12. kapetan Pecla, Rumunija, 12.06.43.

V Belgrad so prispeli vsi sodelujoči jugoslovanski letalci razen kapetana Nikolčić, ki se je moral spustiti v Brnu radi defekta v motorju.

Belgrad, 27. avgusta. AA. Od poljskih letalcev je prvi dospel na letališče v Belgradu poročnik Skšipinski ob 12.16.33.

Dva poljska letalca se smrtno ponesrečila

Praga, 28. avgusta. AA. ČTK poroča: Praško letališče je prejelo brzojavko poljskega letala, ki sodeluje pri tekmah. Kaže, da je letalo imelo defekt na prvi etapi leta Varšava—Praga. Kapetan Pamula in kapetan Azarevič sta se smrtno ponesrečila. Podrobnosti ni.

Varšava, 27. avg. AA. Pat poroča: Eno izmed

poljskih letal, ki se udeležuje poleta za pokal Male antante in Poljske, je zaradi defekta v motorju padlo v jezero blizu Krasnega brode v okolici Lublina. Pilot kapetan Pamula se je rešil s padalom, njegov opazovalec pa se je ubil.

Zagreb, 27. avg. p. Danes je prispelo komisiji na aerodromu na Borongaju v Zagrebu poročilo o strašni katastrofi, ki se je dogodila poljskemu letalu tipa »Lublin«, ki nosi št. 21. Vodil ga je poročnik Virvički. Okrog tri četrti na dve je letalo prišlo nad Zemun. Pilot je napravil svečo, hotel se dvigniti naravnost kvišku. Aparat pa se je užgal in letalo je prišlo padati. Izvidnik je skočil iz gorečega letala s padobranom. Ta se je pravočasno razvil in izvidnik je priletel na tla nepoškodovan. Pilot se je pri padcu smrtno ponesrečil.

Knez Pavle poklonil kupo za zmagovalca

Ljubljana, 27. avg. Knez Pavle je poklonil kupo za zmagovalca na letalski tekmi Male antante, ki se te dni vrši v Varšavi na progi Varšava—Praga—Bukarešta—Belgrad—Zagreb—Varšava. Ljubljanski aeroklub je danes ob 17.08 po ge. Kseniji Šribarjevi poslal kupo s svojim letalom v Zagreb, da jo izroči v roke podpredsedniku Aerokluba polkovniku Mirkoviču. Ga. Šribarjeva se je mudila v Zagrebu 20 minut in se ob 19.05 z letalom vrnila v Ljubljano.

Proces proti Slovincem v Trstu

Rim, 27. avg. ff. Sodni kolegij izrednega sodišča, ki bo sodilo 87 Slovincem, obtoženih zarote proti integriteti italijanske države, bo sestavljen takole: predsednik fašistični general Guido Cristini; državni tožitelj Dessy; prisodniki: Lussorio, Ventura, Rambaldi, Piroli, dr. Olivetti, Le Metre, Conticelli, Presti in Ferrazzoli.

Ves sodni dvor je sestavljen iz častnikov fašistične milice. Večina od njih je znana po postopku v procesu zoper Gortana. Prič je povabljenih veliko.

Kakor smo že poročali, bo razprava tajna in se bodo pripustili samo fašistični žurnalisti.

Obtoženci se nahajajo v zaporih v ulici Coroneo. Prva razprava bo v ponedeljek, 1. septembra t. l. in bo ta dan prišlo na zatožno klop od 87 obtožencev samo 14, to je tisti, ki so po obtožnici bili direktno udeleženi pri atentatu na uredništvo »Popolo di Trieste«. To so: Franc Marušič, Zvonimir Miloš, Ferdinand Bidovec, Alojz Spanger,

Vladimir Stoka, Karl Rupelj, Lovrenc Kač, Mario Zahar, Nikolaj Kosmač, Jožef Kosmač, Ivan Obad, Miroslav Pertot, Franc Valenčič in Leopold Sirca. Najhujše je obremenjen med temi Franc Valenčič.

Glede zagovornišva se ni — kakor trdi »Piccolo« — še nič definitivnega sklenilo. Na vsak način bodo zagovorniki imenovani ex officio, to se pravi, od sodišča samega. Predsednik bo tudi advokat razdelil v posamezne obtožence oziroma njihove skupine. Temu nasproti pa trdi »Popolo di Trieste«, da je predsednik že imenoval zagovornike, in sicer tiste, o katerih smo mi sporočili že pred dvema dneva: dr. Guido Zennaro, dr. Edmund Pucher, dr. Vincenc Bologna, dr. Luigi Contreras, dr. Matosel-Loriani in dr. Luigi Giannini. Zennaro bo zagovarjal Miloša, Bidovca, Spangerja in Pertota, dr. Pucher Marušiča in Sirca, dr. Bologna Nikolaja Kosmača, dr. Giannini Ruplja in Kača, dr. Matosel Jožefa Kosmača in Obada, dr. Contreras pa Stoka, Zahara, Valenčiča.

Pilsudski bo spremenil ustavo

Po novi ustavi bodo pravice parlamenta omejene — »Narod in poslanci sta dve stvari«

Varšava, 27. avg. AA. V intervjuu uredniku »Gazete Poljske« o svojem bodočem programu je maršal Pilsudski dejal, da mora predsednik vlade izbirati med težkočami in potrebami, ki so najvažnejše in s katerimi se mora pečati. Pri tem je Pilsudski omenil potrebo spremembe osnovnih načel poljske ustave. Mnogokrat je dejal maršal Pilsudski, ljudje ne vpoštevajo in ne razumejo, koliko naporov morajo prestati oni, ki želijo na čelu vlade biti v soglasju z ustavo, posebno še, če je ustava napravljena brez potrebne notranje zveze in če je proizvod povojnega kaosa. Maršal Pilsudski navaja mnogo karakterističnih primerov, s katerimi dokazuje nepravilnost sedanje ustave, kar povzroča kaos v pravnem življenju in ustvarja možnost porušitve pravnega reda.

Maršal nato kategorično odklanja, da bi bili poslanci tolažniki in eksperti ustavnih določil. Kaže na mnoge nelogičnosti, ki se nahajajo v tekstu ustave ter konstatira, da se edina rešitev tega vprašanja nahaja v odgovarjajoči redakciji ustave, to je v njeni spremembi. Maršal žigosa držanje nekaterih poslancev napram novi ustavi in vladi ter iz-

javlja, da je nemogoče dopustiti poslancem, da bi bili oni edini tolažniki ustave in kot od Boga dani ljudje za upravljanje države. Nato pravi Pilsudski, da je edino, kar je jasno v ustavi, to, da poslanci nimajo pravice vladati med tem ko hočejo poslanci edino vladati. Nato citira Pilsudski oni del ustave, ki omogoča poslancem, da ne priznajo nobenih obvez od države in da je treba ravno radi tega napraviti končno konec tej nepravilnosti. Pilsudski naglašja, da sta narod in poslanci dve različni stvari, ki sta popolnoma odrejani in ki se jih ne sme mešati eno z drugo. Poslanci da so bili nenašitni in so želeli upravljati državni denar na ta način, da bi ga uporabili v svoje strankarske cilje, niso pa hoteli nositi za to odgovornosti niti pred zakonom časti in običajev. Na koncu izjave izraža Pilsudski zadovoljstvo, da so člani večjega dela parlamentarnih klubov, ki želijo sodelovati v vladi, zapustili idejo parlamentarne imunitete, ker so razlili željo, da bi veljale zanje iste pravice in dolžnosti in isti predpisi, ki veljajo za ostale državljane, kar edino omogoča zdravo politično življenje na Poljskem.

Oboroževanje na morju

Tekma med Francijo in Italijo se nadaljuje

Rim, 27. avgusta. ff. Tukajšnji listi se kažejo vznemirjene zaradi vesti, ki jo prinaša »Daily Telegraph«, da Francija klub sporazumu z Italijo, da se do decembra meseca po vseh ladjedelnicah ustavi dela na novih bojnih enotah, nadaljuje z izdelovanjem načrtov za čisto nove tipe bojnih ladij. Tako n. pr. bo novo projektirana križarka »Algerie«, obsegajoča 10.000 ton, v resnici mogočna oklopnica. Tudi nove ladje poizvedovalke bodo po svoji oborožitvi v resnici križarke, čeprav bo

duševnega aristokrata ter priča, da velikega duha trajno ne more ničesar zadovoljiti, kakor edinole Bog. V naši materialistični in naturalistični dobi so Avgustinove »Izpovedi« dvakrat večjega pomena. Vsi kulturni narodi jih imajo celo po večkrat prevedene in izdane. Mi Slovenci jih še vedno pogrešamo. Ali bi ne bila najlepša proslava Avgustinove 1500letnice, in najlepši dar naši inteligenci, da dobimo »Confessiones« prevedene v slovenščino?

imela vsaka samo po 3000 ton vsebine. Enako bodo tudi nove podmornice daleč presegale svoje predhodnice tako po velikosti kakor po hitrosti in oborožitvi. Tudi izdeluje Francija risbe za križarke, ki bodo kos italijanskim tipa »Condottieri«, ki razvija ogromno hitrost 40 vozlov na uro. Vsega skupaj zagrabil Francija konstrukcijo 50 novih ladij.

Seveda so očitki italijanskega tiska zaradi teh načrtov neupravičeni, ker se razume samo po sebi, da Italija enako nadaljuje z oboroževanjem na morju, ne da bi s tem kršila sporazuma s Francijo, ker izdelovanje in nadaljevanje načrtov, oziroma risb, po sporazumu o gradbenem odmoru nikakor ni tangirano.

Banovinske delavske zbornice

Belgrad, 27. avg. z. Na merodajnih mestih se proučujejo vprašanja ustanovitve in oživitve banovinskih samoupravnih delavskih zbornic, za katere obstoja tudi predlog delavskih organizacij. Ko se bo to vprašanje dovolj proučilo, bo minister izdal rešitev.

Gen. Matic — donavski ban

Belgrad, 27. avg. m. Dosedanji ban donavske banovine Radoslav Dunjić je imenovan za vrhovnega inšpektorja v predsedništvu ministrskega sveta. Na njegovo mesto je imenovan Svetimir Matic, upokojeni arm. general. Novimimenovani ban Matic je bil dosedaj poveljnik armadnega poveljstva v Zagrebu in je eden izmed najbolj sposobnih častnikov naše vojske, ki se je že doslej odlikoval. Dosedanji vrhovni inšpektor Kosta Janković je na svojo prošnjo upokojen.

Dr. Marinković pri kralju

Bled, 27. avgusta. p. Danes dopoldne ob 10 je Nj. Vel. kralj sprejel v vili »Suvorov« zunanega ministra dr. Marinkovića v poslovnio avdienco. Dr. Marinković odpotuje za par dni o Belgrad, od tod pa na jesensko zasedanje Društva narodov v Ženevo. Nj. Vel. kralju je poročal o vseh poslih v zvezi z zasedanjem Društva narodov. Z odhodom zun. ministra dr. Marinkovića iz Beguni bo razpuščena blejska pisarna zunanjega ministrstva, ki je poslovala skoro dva meseca v vili Thaler. Marinkovičeva avdiencia je trajala nad eno uro.

Vojni minister na Bledu

Bled, 27. avgusta. p. Z brzovlakom je dospel dopoldne na Bled vojni minister general Hadžić, ki se je nastanil v Park-hotelu. Vojni minister je prišel poročati kralju o poslednjih pripravah za velike svečanosti ob predaji novih jugoslovanskih zastav 6. septembra v Belgradu.

Dr. Frangeš v Pragi

Praga, 27. avg. as. Včeraj je bil v Pragi jugoslovanski minister dr. Frangeš, ki je del časa konferiral s češkoslovaškim poljedelskim ministrom Bradačem, v glavnem o kmetijskih vprašanjih. Minister Frangeš je pri tem izjavil, da se niti v Bukarešti niti v Sinaji ni razpravljalo o ničemer, s čimer Češkoslovaška ne bi mogla soglašati. Tudi bodoča varšavska pogajanja ne bodo kalila prisrčnih odnosov med Jugoslavo in Češkoslovaško. Vsa sedanja in bodoča gospodarska pogajanja Jugoslavije se bodo vodila v popolnem soglasju s Češkoslovaško. »Narodny Osvobodzenic« izjavlja, da je nemška nervoznost, ki misli, da se bo v Varšavi ustavil političen blok srednje- in vzhodnoevropskih držav, neutemeljena. Tak blok bi bil odvisen od razvoja politične in gospodarske ekspanzije Nemčije na vzhodu.

Gospodarstveniki pri prometnem ministru

Belgrad, 27. avg. z. Prometni minister je danes sprejel zastopnike gospodarskih organizacij ki so razložili svoje stališče glede vprašanja obremenitve gospodarstva radi novega železniškega tarifa. Nato je prometni minister Radivojević sprejel svoje zastopnike v tarifnem odboru, ki so mu predložili poročilo o delu tega odbora. Minister je izjavil, da je sklenil proučiti delo tarifnega odbora, ko bo končano. Tedaj bo izdal rešitev o spornih vprašanjih, oziroma se na želje gospodarstva, v kolikor bo to mogoče.

Seja odbora Narodne banke

Belgrad, 27. avg. z. Dopoldne se je vršila seja upravnega odbora Narodne banke, na kateri so se obravnavali tekoči posli manjše važnosti. Ker je jutri praznik, bo upravni odbor pojutrajšnjem nadaljeval svoje delo. Na tej seji bo tudi določil čas sestanka plenarne seje delničarjev Narodne banke, na kateri se bodo obravnavala važna vprašanja, ki so na dnevnem redu in ki so se v poslednjem času obravnavala v celotni javnosti.

Lajčno šolstvo v Franciji

Pred 50 leti je bilo v Franciji vpeljano laično šolstvo, to se pravi, da je bil duhovnik in verouk izločen iz šole. Polagoma je zrasla učiteljska generacija, ki je napram veri zavzela sovražno stališče. Ko se je v začetku tega stoletja izvedla še ločitev cerkve in države, je postalo nasprotje med Cerkvijo in šolo še večje. Laična šola je postala trdnjava in nosilec protikršćanstva na Francoskem. Učiteljska so prišla docela pod vpliv brezbožnih in svobodomiselnih profesorjev. Zrasla je nova učiteljska generacija, ki je smatrala za eno svojih glavnih nalog razširjenje brezverstva med mladino. Katoličani si tudi prav nič ne skrivajo, da jim baš od laičnega šolstva preti največja nevarnost, ki bi bila v stanju polagoma čisto razkristjaniti Francijo, ako bi se ji pustila svobodna pot.

V poslednjem času pa so pričeli o svojem laičnem šolstvu razmišljati tudi ljudje, ki so mu bili sicer naklonjeni in ga poveljevali na vse pretege. Še celo tisti poslanci, ki so pred kratkim poveljevali v parlamentu laičizem v šoli, so sedaj onemeli. Kajti francosko laično šolstvo — najbolj negovani otrok franc. svobodomiselstva in framasonerije — je danes tako usmerjeno, da ne poje na svojih zborovanjih več Marseljeze ampak — Internationalo.

To je pokazal zadnji eliki kongres narodnega učiteljskega v Nime-s-u, kjer je zboroval učiteljski sindikat, v katerem je članjenih okrog 80.000 učiteljev. Zadržanje učiteljev na tem zborovanju je po doželi med trezno mislečimi vzbudilo grozo. Predvsem so se javno priznali k razrednemu boju. Potem so sestavili proglas na vlado, v katerem pravzaprav proglašajo revolucijo. Z nedopovedljivim sovražstvom govorijo o Cerkvi in očitajo vladi, da je popustljiva in premalo bojevitva in kulturnem pogledu ter očitajo celo državnemu predsedniku Doumergueu — ki je protestant — da ne nastopa dovolj odločno proti Cerkvi in da z njo sklepa kompromise. Dalje zahtevajo v svojih resolucijah, da se prepovedo vse zasebne šole in se uvede monopola državnih laičnih šol. Zanimivo je vsekakor, da je objektivnost brezverskega učiteljskega v Nimesu vzemirila celo kroge, ki so okrog »Tempea« in ki so vse preje kakor Cerkvi prijazni.

Pod napisom »Menace« (Grožnje) piše »Tempea« zahtevah radikalnega učiteljskega in prihaja do zaključka, da njihove zahteve pomenijo »versko vojno«. Zanimivo je, da je »Tempea«, ki je vedno z vsemi močmi podpiral laičizem, naenkrat zelo v skrbi radi zelo izrazite revolucionarne smeri med učiteljskim, ki se obrača naravnost proti vladi. Peldeset let se je zagovarjala laična šola in se poveljeval njen svobodnjaški duh, danes pa so vsi začuden in prestrašeni nad savi, ki jih rodi.

V narodni učiteljski zvezi, o kateri govorimo, je pri socialistih organiziranih 76.000 učiteljev, pri komunistih pa kakih 15.000. Francoski starši pričenjajo razmišljati, kdo je tisti, ki vzgaja njihove otroke. Katoličani imajo že dolgo za svoje otroke zasebne šole, ki jih država pripuša in priznava, toda zanje nič ne prispeva. Privatno šolstvo, ki ga francoski katoličani vzdržujejo, jih stane letno milijone frankov, poleg tega pa morajo še plačevati davke za državno šolstvo. Težkoče privatnega šolstva so se še pomnožile od letošnjega leta, odkar je zbornica sprejela zakon, da se pouk na državnih šolah vrši brezplačno. Žrtve, ki jo bodo morali zavesti katoličani posledje doprinosati ako bodo hoteli vzdržati svoje šolstvo, je v takih razmerah še večja.

Francoski katoličani s ponosom kažejo na verko obnovo, ki se v veliki meri vrši med inteligenco. V inteligenčnih slojih je znamenitost pravi razcvet katoličizma. Cela vrsta izvrstnih pisateljev v svojih spisih javno priznava pozitivno vero in jo poveljuje z umetninami razboritega francoskega duha. Toda vse to je premalo in ne bo vodilo h pokristjanjenju širokih plasti naroda, dokler bo vzgoja otrok v pretežni večini v rokah brezverskega učiteljskega. V tej smeri bodo morali iti vsi napori poslednjih let, da se Cerkvi zagotovi zopet njeno naravno mesto pri vzgoji mladine.

Preskrba Dalmacije z vodo

Belgrad, 27. avg. AA. Predsednik ministrskega sveta general Peter Živković je po vrnitvi s svojega potovanja referiral Nj. Vel. kralju na Bledu o vprašanju pomanjkanja vode, ki ga trpijo prebivalci v nekaterih krajih. Po naročilu Nj. Vel. kralja je predsednik ministrskega sveta odredil, da se takoj podeli državna podpora v znesku 1 milijon 400.000 Din, kolikor je še potrebno za dela pri cisternah in vodovodih v okrajih Šibenik, Biograd na morju in Benkovac, ki so radi pomanjkanja vode težko prizadeti, in kjer je že vse pripravljeno za zgraditev in kjer se bo takoj začelo delo. Glede ostalih krajev je predsednik vlade odredil, da pripravijo načrte in da pridejo v prihodnji proračun potrebni krediti.

Izvojniški kongres v Valjevu

Belgrad, 27. avg. z. Za veliki kongres izvoznikov iz naše države, ki bo 31. avg. v Valjevu in za katerega se vršijo velike priprave, vlada v vseh izvoznikih krogih veliko zanimanje. Ta kongres podpira prometno ministrstvo. Nanj pridejo zastopniki vlade in izvoznikih organizacij, iz naše države in od drugod. Odobrene so vozne olajšave po železnici in morju. Obenem bo v Valjevu velika gospodarska razstava.

Kreditni mlekarškim zadrugam

Belgrad, 27. avg. z. Po rešitvi kmetijskega ministrstva so odobreni potrebni krediti za ureditev mlekarških zadrug v vsej državi. Za sedaj so ustanovljene mlekarške zadruge v več kot 350 krajih, ki dajejo odlične uspehe.

Proti obolenju čebel

Belgrad, 27. avgusta. AA. V ministrstvu za poljedelstvo je bil, kakor je znano, ustanovljen zavod za proučevanje obolenj pri čebelah. Da bi ta odsek mogel čim uspešneje delovati, mu je ministrstvo dovolilo kredit v znesku 120.000 Din. S tem denarjem si bo zavod nabavil potrebno notranjo opremo, kemikalije in dezinfektorije, kakor tudi vzorno urejeni čebelnjak. Šef zvojnega čebelnjaka bo vseučiliški profesor Konjev.

Panevropa ni na dnevnem redu v Ženevi

Konsternacija ženevskih krogov

Ženeva, 27. avg. fr. Iz verodostojnih virov je izšla vest, ki je napravila v Ženevi splošno konsternacijo, namreč, da do sedaj vprašanje Panevropa še ni bilo sprejeto na dnevi prihodnjega zasedanja. Znano je namreč, da je francosko zunanje ministrstvo objavilo v obliki bele knjige vseh 24 odgovorov evropskih držav na spomenico, katero je razposlal Briand spomladi t. l. Prijatelji francoskega zunanje ministrstva so vedno zatrjevali, da smatra on vsebino odgovorov za zelo bodrilno in da namerava na vsak način nadaljevati razgovore o možnosti evropske federacije. Zato pa zveni sedaj zelo neverjetno, da bi se bilo to vprašanje stavilo raz dnevi red. Vendar so informacije do sedaj v tem pogledu absolutno točne, in če se v zadnjem trenutku sekretariat Društva Narodov ne odloči postaviti Briandov memorandum in odgovor nanj na dnevi red, potem se mora smatrati, da je Briandov načrt definitivno pokopan.

V francoskih krogih v Ženevi prevladuje nazor, da bo Briand odločil, na kateri dan se bo

o njegovem memorandumu razpravljalo, medtem ko je nemška in predvsem angleška delegacija mnenja, da je Briand prevelik diplomat, da bi se silil z ideologijo, katero so skoroda vsi evropski narodi odklonili, in ki je prav za prav rodila po celi centralni Evropi pravcato orgijo nacionalistične hujskarje. Briand da je že večkrat v svoji dolgi karieri z lahno gesto vrgel preko rame svoje najljubše ideje, če je zapazil, da v političnem pogledu niso koristne.

Po mnenju drugih pa se bo na bodočem zasedanju ipak razpravljalo o Panevropi, le Briand noče napovedati dneva, dokler ne bo čisto siguren, da bodo imeli razgovori kak pozitiven uspeh. Zato bo pa takoj po svojem prihodu v Ženevo stopil v stik z vsemi navzočimi zunanjimi ministri. Vsekakor pa prevladuje občutek, da bo kretanje Brianda v Ženevi zelo omajano, ker mu topot Tardieu ni dal popolne svobode in se bo moral držati strogo preciziranih instrukcij.

Zmagovita revolucija v rep. Peru

General Leguia ujet — Položaj mirnejši

Pariz, 28. avg. AA. Havas poroča iz Lime v republiki Peru, da je bila sestavljena nova vlada pod predsedništvom generala Poncia, ki je istočasno tudi vojni minister. Za ministra zunanjih zadev je imenovan ladijski komandant Gaiacosa.

Lima, 27. avg. as. Novi vojaški kabinet generala Poncia je poslal križarki »Almirante«, na kateri se nahajajo bivši predsednik Leguia s svojo rodbino, dvodnevni ultimatum, naj se podvrže novemu režimu, ker bodo sicer križarko ujeli ali potopili. Križarka se je udala in se je zaenkrat zadržala v bližini pristanišča Callao, pričakujejo nadaljnjih naročil. Kakor se je že poročalo, je Leguia dobil vesti o revoluciji v nedeljo na dirkališču, ravno, ko je sprejemal čestitke radi svojega konja dirkača. Leguia, mali starček, ki so ga nekdo imenovali »železnega moža peruanskega«, je bil popolnoma potr. Zdi se, da je nova vlada kljub svojemu vojaškemu značaju liberalnejša kakor prejšnje vlade, ki so brez usmiljenja podile iz dežele politične nasprotne ali jih internirale na pustem otoku San Lorenzo pri Callao. Nova vlada je razpustila kongres in objavila, da bo v kratkem razpisala nove volitve za zakonodajno skupščino v serho spremembe ustave. Manifest nove vlade obeta ukinitje ali vsaj omiljenje obsojenih državnih monopolov, vrnitev

denarja, ki so ga poneverili prejšnji režimi, ter vzdrževanje reda in mira. V Limi je bilo proglašeno obsedno stanje. Položaj je že bistveno mirnejši. Vojaške patrulje stražijo javna poslopja in banke.

Trgovine se zopet odpirajo. Dasi je tamkajšnje prebivalstvo južnega temperamenta, je pri demonstracijah le v nekaterih redkih slučajih prišlo do nasilnosti. Vlada je nemškemu poslaniku Rolandu, ki se je zgledil pri njej po naročilu vseh evropskih diplomatov v Limi, objavila varstvo imetja tujih državljanov. Ni še gotovo, ali bodo bivšega predsednika pripeljali nazaj in ga stavili pred sodišče.

Komentar k revoluciji v Peruju

Berlin, 27. avg. AA. Generalni tajnik nacionalne stranke v Peruju, Della Torre, ki se sedaj nahaja v nemški prestolnici, je izjavil o revoluciji v Peruju, da pomeni pobeg dosedanjega predsednika Leguije konec vpliva Združenih držav. Države pa ni moči obnoviti drugače, kakor z vlado, ki bo izšla iz oblič in enakih volitev. Zato je naša stranka, je dejal Della Torre, za vlado z obsežnimi socialnoreformnimi in gospodarskimi stremiljenji.

Mussolini se zopet pojavi v javnosti

Rim, 27. avg. ff. Po daljšem času se bo šef vlade, Mussolini, ki je v zadnjem času živel zelo rezervirano sam zase in se iz svoje palače ni podajal nikamor, kakor samo na pogreb svojega nedavno umrlega nečaka, zopet pojavil v javnosti. Te dni se je namreč zbralo v Rimu okoli 4000 takozvanih avangardistov, sinov izven Italije bivajočih Italijanov, ki so počitnice preživeli v raznih taboriščih v Italiji. Pri tej priliki bo »duce« mladeniče v taboru obiskal in bodo pred njim defilirali. »Duce« bo prvič po svojem znanem pomladnem nastopu v gornji Italiji zopet imel nagovor, ki bo pa bolj propagandističnega pomena. Organizacija fašistične mladine italijanske emigracije ima namreč ta namen, da se po taboriščih v domovini sistematično vzgaja v fašističnem duhu.

1. september - kritičen za Budimpešto

Budimpešta, 27. avg. as. Socialnodemokratska stranka agitira že več tednov za velik demonstracijski sprevod organiziranega delavstva v Budimpešti dne 1. septembra na korist brezposelnih. Mestni magistrat je danes v sporazumu z notranjim ministrstvom odklonil prošnjo za dovolitev teh manifestacij, češ da so organi socialnodemokratske stranke pisali tako hujskajoče, da policija ne more prevzeti odgovornosti za vzdrževanje reda in mira. Policija je prejela podatke, da nameravajo neodgovorni ekstremni elementi dne 1. septembra motiti javni mir. Kljub tej prepovedi sta danes socialnodemokratska stranka in svet strokovnih organizacij sklenila, da izvršita nameravane manifestacije dne 1. septembra za vsako ceno. Policija pa zatrjuje, da bo porabila vsa sredstva, da demonstracije zaduši v kati. Dan 1. septembra je torej v Budimpešti zelo kritičen dan.

Velika letalska nesreča

Pariz, 27. avg. as. Pri zračnih manevrih francoskega 22. letalskega polka se je zopet pripetila nesreča. V bližini Dijona je pri Corcelles Les Monts padlo na tla štirimotorno bombno letalo. Od posadke so bile štiri osebe takoj mrtve, dve osebi pa sta se poskušali rešiti s padalom, pa sta bili tudi smrtno nevarno ranjeni.

Zanimiva razsodba

Haag, 27. avg. AA. Mednarodno razsodišče je odbilo s 6 proti 4 glasovom predlog, naj svobodno mesto Gdansk postane član mednarodnega urada za delo.

Sahovski turnir

Liege, 27. avg. as. Danes so se doigrale višje partije prejšnjega kola. Colle je premagal Thomasa, remis so ostale partije Plötz-Czepiora, Rubinstein-Sultan kan in Weenink-Sultan Beyeff. Partija Rubinstein-Ahues je bila zopet prekinjena. Današnje stanje: Sultan kan 6½, Tartakower 5, Colle 4, Rubinstein 3½ (1), Niemcevič, Czepiora, Thomas 3½, Ahues 3 (1), Weenink 2½, Marshall 2, Sultan Beyeff 1½.

Andréeja pripeljejo na Švedsko

Stockholm, 27. avg. as. Sedaj se je objavilo, da bo topničarka »Swenskund«, ki je pred 33 leti odpravila Andréejevo ekspedicijo v Sanskön, pripeljala mrtvega polarnega raziskovalca zopet v domovino. Profesor Hedren s karolinskega inštituta bo konserviral trupla ponesrečencev, dočim bo profesor Linberg od nordijskega muzeja zavaroval dokumente in druge najdbe, da se ne pokvari. Oba profesorja sta že odpotovala.

Stavka se nadaljuje

Pariz, 27. avg. as. Upanje delodajalcev v Roubaixu in Tourcoingu, da se bo delavstvo naveličalo stavke, se je izjalovilo. Razen malenkostnega števila stavkokazov je vse delavstvo ostalo zvesto paroli svojih strokovnih organizacij. Posamezni poskusi komunistov, izzvati v Roubaixu in ob belgijski meji nemire, so se izjalovili radi discipline socialnodemokratskih in krščansosocialnih delavcev.

Peking bombardiran

London, 27. avg. as. Danes opoldne so nenedoma priletela štiri nankinska letala od Cinanfuja nad Peking in vrgla bombe na šestih krajih kitajskega dela mesta. Štiri bombe so padle v bivše cesarske palače. Domneva se, da ni bil nihče ubit, pač pa je bilo več hiš poškodovanih. Letala so letela tudi nad poslaniškim delom, kjer pa niso metala bomb. Večina tujcev niti ni opazila, da letala mečejo bombe, dasi so obrambni topoli letala z vso silo obstreljavali. Letala so letela precej nizko in se za obstreljevanje niso menila. Pol ure potem so letala odletela.

Drobne vesti

Sofija, 27. avg. as. Kralj Boris je danes z majhnim spremstvom preko Ruščuka in Romunije odpotoval v inozemstvo. O cilju njegovega potovanja ni nič znano. Domneva se, da je odpotoval v Würtemberg na posestvo svoje sestre, vojvodinje Nadežde.

Kalkuta, 27. avgusta. AA. Na predmestno redarstveno stražnico je bila vržena bomba. Pet oseb je bilo ranjenih. Napadaleci so pobegnili. Preiskava je dognala, da je bila bomba enakega izvora kakor bomba, ki je z njo bil pred dnevi izvršen napad na policijskega komisara Charlesa Tegarta.

Pariz, 27. avg. AA. Novozgrajena podmornica »Meduse« je bila spuščena v morje. Pri krstu torpedovke »Vautour« se je pripetila težka nesreča. Več gledalcev je bilo ranjenih.

Halifax, 27. avgusta. AA. Iz Grenladskega je prispel v Queenstown nemški letalec Von Groenau, ki je preletel Atlantski ocean iz Bertina preko Irske, Islanda, Grenladskega in Kanade.

Ta polet je dokaz za to, da je mogoče uvesti redno zračno plovo med Evropo in Ameriko preko Grenladskega.

Jugoslovanski častniki pri preds. Masaryku

Praga, 27. avg. AA. Predsednik češkoslovaške republike dr. Masaryk je danes dopoldne sprejel v Topolčanih jugoslovanske oficirje, pripravničke generalnega štaba z generalom Beličem na čelu. Predsednik Masaryk se je z jugoslovanskimi oficirji pogovarjal celo uro. Vsakemu izmed njih je dal svojo fotografijo s podpisom. Oficirji so opoldne odpotovali v Bratislavo.

Naše grozdje sme preko Madžarske

Belgrad, 27. avg. z. Uradno se poroča, da je Madžarska dovolila tranzit grozdja iz Jugoslavije v Češkoslovaško. Zahteva pa, da se predložijo spričevala o zdravstvenem stanju in o poreklu grozdja. Potemtakem je intervencija naše vlade imela uspeh.

Belgrad, 27. avg. z. Prometni minister je danes izdal naredbo železniškemu ravnanstvu v Zagrebu in v Ljubani, da so vsi transporti grozdja najhitreje in brez vsakega zadržka odpremljajo in da se naj celo priklopljajo brzim vlakom.

Odsočnost g. bana

Ljubljana, 27. avgusta. AA. V petek 29. t. m. bo ban dravske banovine g. ing. Dušan Sernek službeno odsoten, vsled česar odpadejo ta dan običajni sprejemi pri njem.

Belgrajske vesti

Belgrad, 27. avg. AA. Danes ob 11.30 je sprejel predsednik min. sveta g. Gjorgja Poparo, predsednika zveze gostilničarjev in hotelirjev kraljevine Jugoslavije. Popara je predložil predsedniku ministrskega sveta spomenico, ki je v zvezi s posl. imenovane zveze.

Belgrad, 27. avg. AA. S sklepom ministrstva notranjih zadev l-24.934 z dne 16. avg. 1930 je dovoljen uvoz in razširjanje v naši državi lista »Wiener Neueste Nachrichten«, ki izhaja v nemščini na Dunaju.

Občni zbor DPD

Občni zbor »Podpornega društva za duhovniške ljubljanske škofije (DPD)« bo v sredo 3. septembra t. l. ob 15 v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne. — Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. — Ako bi bil občni zbor ob določeni uri zaradi nezadostnega števila zborovalcev nesklepčen, se bo v zmislu § 21 društvenih pravil vršil pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepčen brez ozira na število navzočih članov. — Odbor.

Hmelj

Zatec, 27. avgusta. as. Za novi hmelj so se začele majhne kupitje na deželi. Cene se gibljejo med 450—500 Kč brez prometnega davka.

Dunajska vremenska napoved. Jasno vreme bo trajalo dalje. Podnevi pa se bo temperatura zelo spremenjala.

Zagreška vremenska napoved: Po večini jasno, samo prehodno lahko oblačno, vroče.